

Per mail: ministervws@minvws.nl

Datum	Utrecht, 18 januari 2024
Ons kenmerk	2024-004
Voor informatie	Simone Goosen, s.goosen@patientenfederatie.nl
Onderwerp	Alle zorgverleners moeten een tolk in kunnen schakelen; reactie Kamerbrieven 27/11/2023 en 21/12/2023

Geachte mevrouw Helder,

In uw Kamerbrief van 27 november over de uitvoering van de motie Paulusma Bikker schrijft u helder en duidelijk *"Goede en passende zorg begint met duidelijke communicatie. Daarom is het belangrijk om de inzet van professionele tolken voor situaties waar dit noodzakelijk is, structureel te regelen."*

We waarderen de stappen die u de afgelopen jaren hebt gezet, zoals de tijdelijke oplossingen voor de financiering voor tolken voor de GGZ voor 18 jaar en ouder en de eerstelijns geboortezorg, het uitzetten van de onderzoeken door Berenschot en EQUALIS en uw steun voor het ontwikkelen van de generieke richtlijnmodule Omgaan met taalbarrières in de zorg en het sociaal domein. We zijn echter teleurgesteld in wat u in uw brief schrijft met betrekking tot de inzet en financiering van tolken in de 'overige eerstelijnszorg', de Wet langdurige zorg (Wlz), de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en de Wet publieke gezondheid (Wpg).

U suggereert in uw brief namelijk dat in de 'overige eerstelijnszorg', de Wlz, de WMO en de Wpg de taalbarrière kan worden opgevangen met digitale hulpmiddelen, informele tolken of vertaalde materialen. Als argumenten gebruikt u dat de *communicatie over het algemeen een minder grote rol speelt, er veel eenvoudige dagelijkse communicatie is*, of het vaak gaat om *standaardprocedures die voor iedereen op dezelfde manier kunnen worden uitgelegd*.

Professionals in alle sectoren moeten een tolk in kunnen schakelen...

In elke sector krijgen zorgverleners te maken met mensen met een migratie- of vluchtachtergrond die de Nederlandse taal niet voldoende machtig zijn. Denk bijvoorbeeld aan de jeugdverpleegkundige die op prenataal huisbezoek gaat, de sociaal werker die een kind met gedragsproblemen begeleidt, de logopedist die een patiënt met een niet aangeboren hersenafwijking behandelt, en de arts, verpleegkundige of verzorgende die thuiszorg biedt in de palliatieve fase.

Zo gauw het in de zorg en het sociaal domein aankomt op nuances, vertrouwen en

samen beslissen, schieten digitale hulpmiddelen¹, naasten die vertalen en vertaalde materialen tekort voor het bieden van goede zorg aan mensen die de taal onvoldoende beheersen voor een goed gesprek over gezondheid, ziekte en zorg. Dan is de inzet van een tolk, zoals u ook schrijft, randvoorwaarde voor goede zorg.

Veel zorgverleners worden nu ontmoedigd om een tolk in te schakelen omdat de financiering niet is geregeld, zo horen wij uit signalen in het veld. En het onderzoek van Berenschot laat de gevolgen zien: de percentages zorgverleners die *zelden of nooit een tolk inschakelen* wanneer ze die nodig hebben zijn schrikbarend hoog: voor de Jeugdwet 56%, de Wlz 77%, de WMO 92%, de Wpg 39% en de Zorgverzekeringswet (Zvw) 69%.

... om passende zorg en ondersteuning te organiseren samen met de patiënt.

Elke zorgverlener moet zonder gezoek en zonder gedoe een tolk in kunnen schakelen wanneer dat nodig is om - zoals het Integraal Zorgakkoord(IZA) beoogt - passende zorg en ondersteuning te kunnen organiseren, samen met de patiënt, op de juiste plek en met nadruk op gezondheid. Daarbij willen wij nogmaals benadrukken dat één duurzame vindplaats voor tolken, zoals ook Berenschot adviseert, grote voordelen heeft op alle niveaus en dat een transparant proces essentieel is voor draagvlak bij alle partijen.

We vragen u daarom het volgende:

1. Wilt u het advies van de Nederlandse Zorgautoriteit inzake de verschillende bekostigings- en financieringsopties voor tolken voor de zorg onder de Zvw openbaar maken en gezamenlijk bespreken met vertegenwoordigers van patiënten, zorgaanbieders, beroeps- en brancheorganisaties en zorgverzekeraars?
2. Wilt u de Nederlandse Zorgautoriteit vragen om advies uit te brengen over de financieringsopties voor tolken voor de Wlz en dit advies gezamenlijk bespreken met vertegenwoordigers van patiënten, zorgaanbieders, beroeps- en brancheorganisaties en verzekeraars?
3. Wilt u voor de financiering van tolken voor de WMO, de Jeugdwet en de Wpg schriftelijke afspraken maken met de VNG en brancheorganisaties en daarbij vertegenwoordigers van beroeps-, patiënten- en cliëntenorganisaties betrekken?
4. Wilt u geldelijke middelen beschikbaar stellen waarmee beroeps- en brancheorganisaties de aanbevelingen met betrekking tot het inzetten van digitale hulpmiddelen en in 2025 de generieke richtlijnmodule omgaan met taalbarrières in de zorg en het sociaal domein kunnen implementeren?

---

¹ EQUALIS in opdracht van VWS, Overzicht van, en ervaringen met digitale hulpmiddelen voor het overkomen van taalbarrières in de zorg en het sociaal domein, 2023.

Heeft u vragen naar aanleiding van deze brief dan zijn we graag beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Arthur Schellekens
Patiëntenfederatie Nederland

~~René Heman~~
Artsenfederatie KNMG

Alies Struijs

Johannes Wier Stichting voor
gezondheidszorg en mensenrechten

Jan Willem Bruins

Beroepsvereniging van professionals
in sociaal werk BPSW

Ton Coenen
GGD GHOR Nederland

cc: NZa, VNG, ZN